

POSITION PAPER – FEBRUARI 2023

Gelijke kansen voor de hogeschoolstudent

Vereniging Hogescholen

De samenleving verwacht steeds meer van de professionals die Nederland draaiende houden. Hogescholen in ons land merken elke dag dat arbeidsmarkt breed de vraag toeneemt naar hoogopgeleide professionals en continue scholing. Met hun opleidingen en praktijkgericht onderzoek dragen de hogescholen bij aan de ontwikkelingen in het onderwijs, de digitalisering en de zorg maar ook aan antwoorden op de grote maatschappelijke vraagstukken van onze tijd, bijvoorbeeld op het gebied van energie, klimaat en vergrijzing. Hogescholen streven ernaar dat alle studenten in Nederland ongeacht de bewandelde studieroute gelijke kansen krijgen.

Hogescholen vormen dé professionele kant van het hoger onderwijs en zijn onmisbaar voor de innovatie en vitaliteit van regio's in het hele land. Om die rol optimaal in te vullen, willen hogescholen meer investeren in masteronderwijs, in praktijkgericht onderzoek en in continue professionele om- en bijscholing, ook wel Leven Lang Ontwikkelen genoemd (LLO). Dit draagt bij aan een algehele opwaardering van de beroepskolom in het onderwijs. In combinatie met een dekkend aanbod van Ad-opleidingen wordt op deze wijze de emancipatiefunctie van het hbo versterkt. Daarmee komen hogescholen vanuit een professionele oriëntatie in een gelijkwaardige positie naast de academisch gerichte universiteiten.

Noodzakelijke investeringen

Hogescholen willen hun masteraanbod vergroten en verdiepen om te kunnen bijdragen aan het opleiden van hoogwaardige professionals ten behoeve van de complexer wordende arbeidsmarkt. Deze uitbouw is essentieel om drie redenen. Ten eerste omwille van de human capital-vragen vanuit de arbeidsmarkt, waaronder die van tekortsectoren. Ten tweede omdat we op deze manier studenten na een professioneel gerichte bacheloropleiding een logisch vervolg kunnen bieden op – eveneens professioneel gericht - masterniveau. Zo willen we woekeren met professioneel talent en creëren we een compleet professioneel aanbod voor onze studenten. Ten derde willen we met een uitgebreider masteraanbod meer professioneel gerichte vwo'ers interesseren voor een studie aan een hogeschool.

Hogescholen hebben investeringen nodig voor het verder ontwikkelen van praktijkgericht onderzoek. Ons onderzoek is kortcyclisch en multidisciplinair. Het leidt tot direct toepasbare kennis waarmee innovaties naar de samenleving worden gebracht. Hiermee actualiseren we het hbo-onderwijs dat daarmee goed blijft aansluiten op de arbeidsmarkt.

Hogescholen willen hun aanbod van LLO-opleidingen uitbouwen. Beroepen veranderen tegenwoordig razendsnel. De arbeidsmarkt stelt telkens nieuwe vragen, ook aan mensen die al aan het werk zijn. Hogescholen beschouwen dit als maatschappelijk vraagstuk waarbij een structurele en wettelijk verankerde rol voor het publiek bekostigd onderwijs past en noodzakelijk is voor de emancipatoire functie van de hogescholen.

Opwaardering beroepskolom

Hogescholen sluiten met de investeringen in het masteronderwijs, praktijkgericht onderzoek en LLO aan bij de waaiergedachte van de minister. Deze investeringen kunnen de professioneel gerichte hogescholen in gelijkwaardige positie brengen met academisch gerichte universiteiten. Ook kan het zorgen voor een algehele opwaardering van de beroepskolom die nodig is om alle talenten optimaal te ontwikkelen. Hierbij is het evenwel essentieel dat hogescholen zich in het stelsel richten op het professionele profiel en universiteiten zich bewegen naar het academische profiel. Dat is nodig om overlap in het opleidingsaanbod en concurrentie tussen sectoren te voorkomen en de complementariteit te versterken.

In dit kader werken hogescholen ook aan de uitbouw van het aanbod aan Ad-opleidingen. Dat doen zij in samenwerking met het middelbare beroepsonderwijs om zo de doorstroming in de beroepskolom te bevorderen.

Emancipatieopdracht

Hogescholen willen hun emancipatiefunctie ook in de toekomst blijven vervullen. Daarbij gaat het er niet alleen om wát je leert, maar ook om wíe je leert kennen. Een hogeschool moet de plaats zijn waar mensen uit alle verschillende sociaal maatschappelijke lagen van de samenleving elkaar ontmoeten, samen studeren, en inspireren. Daar vinden studenten een uitdagende en diverse leeromgeving als stap naar een succesvolle loopbaan. Zo dragen hogescholen bij aan het versterken van de kansengelijkheid, emancipatie en sociale cohesie.

‘Focus op professie’

Het in december 2022 gepresenteerde adviesrapport ‘Focus op Professie’¹ van de ‘Commissie positionering hbo’ is voor de hogescholen de basis om verder te bouwen aan een sterker hoger beroepsonderwijs. De commissie vraagt van hogescholen een volgende stap te zetten in hun ontwikkeling. Dit rapport geeft een inspirerend advies op de toekomst van het hoger beroepsonderwijs. In dit position paper brengen we de focus aan: waarop gaan hogescholen zich als eerste richten? Bouwend op dit adviesrapport komen we tot de ambities zoals ook al eerder zijn verwoord:

- 1 Een compleet aanbod van professionele opleidingen
- 2 Noodzakelijke groei van praktijkgericht onderzoek
- 3 Inzet op versterking van regionale sleutelfunctie hogescholen

Deze ambities volgen op de ontwikkelingen die hogescholen afgelopen jaren hebben doorgemaakt. Zo hebben hogescholen hun onderwijs en onderzoek uitgebreid en verbeterd. Wij hebben in lijn met het rapport ‘Differentiëren in drievoud’ ons aanbod van Associatie degrees en professioneel gerichte masteropleidingen uitgebreid. In het gezamenlijke position paper ‘Doorontwikkeling binair stelsel (2020)’ van de Universiteiten van Nederland (UNL) en de Vereniging Hogescholen (VH) bevestigen VH en UNL daarin dat hogescholen en universiteiten gelijkwaardig zijn én verschillend, waarbij het hogescholen een professionele oriëntatie kennen en universiteiten een academische. Vanuit die achtergrond staat in dat position paper dat hogescholen zich verder gaan ontwikkelen op hun masteraanbod en starten zij een aantal pilots van een eigen derde cyclus (PD) vanaf 2023.

Een compleet aanbod van professionele opleidingen

De samenleving vraagt om professionals die in staat zijn de verbinding te leggen tussen verschillende sectoren en de internationale diversiteit die in veel beroepenvelden aanwezig is. Hogescholen leiden innovatieve talenten op in de complexer wordende samenleving. De onderzoekende vaardigheden van ‘onze’ alumni en het praktijkgericht onderzoek leveren de samenleving nieuwe kennis op: innovatie voor de beroepspraktijk. Behalve dat studenten zich op een hoog niveau professioneel ontwikkelen, is het belangrijk dat zij ook de kans krijgen persoonlijk te groeien.

Zo pakken onze alumni een leidende rol in de maatschappelijke vraagstukken zoals energie, klimaat, zorg en vergrijzing. Zij verbinden kennis aan handelen. Daarmee leveren hogescholen een onmisbare bijdrage – in nauwe samenwerking met werkgevers – aan de Nederlandse economie nu én in de toekomst. Hogescholen hebben een unieke positie met hun opleidingen

---

1 <https://www.vereniginghogescholen.nl/actueel/actualiteiten/adviesrapport-focus-op-professie-als-centrale-opdracht-hogescholen>

over de volledige range van Associate degree tot professional doctorate (PD) (niveau 5 t/m 8). Wij willen dat aanbod verbreden en verdiepen. Ons praktijkgericht onderzoek helpt de aansluiting tussen ons onderwijs en de arbeidsmarkt actueel te houden en levert de samenleving nieuwe kennis op. Ook gaan hogescholen een impuls geven aan de samenwerking tussen het onderwijs en de beroepspraktijk. Dat betekent concreet dat studie vaker wordt gecombineerd met werken zoals in hybride of duale trajecten.

Masteraanbod

De complexere wordende vraag op de arbeidsmarkt vereist hoger geschoold personeel, zowel vanuit de publieke als private sectoren. Wij moeten méér professionals opleiden én tot op een hoger niveau. Hogescholen moeten dé plek worden waar studenten van alle achtergronden elkaar ontmoeten – het moet gewoon zijn dat vwo'ers studeren aan een hogeschool – en waar studenten ruim baan krijgen om zich te ontwikkelen tot op het hoogste niveau. Deze ambitie vraagt om uitbreiding van onze masters en om een stevige verankering van de PD in het hbo. Het doel is dat een kwart van de onze bachelor-afgestudeerden doorstroomt naar een hbo-masterstudie. Dit vraagt vanuit OCW om stimulerend macrodoelmatigheidsbeleid.

Ad-opleidingen

De arbeidsmarkt vraagt om vakmensen die zich verder professionaliseren in het hoger onderwijs. Daarom intensiveren hogescholen hun al bestaande samenwerking met mbo-scholen, bijvoorbeeld in de Ad-opleidingen. Deze Ad-opleidingen zijn een extra 'brug' tussen het mbo en het hbo. Zij bieden mbo-studenten een laagdrempelige entree tot het hoger onderwijs. Om deze brug goed te laten functioneren, streven wij samen met het mbo naar een regionaal dekkend aanbod van Ad-opleidingen en goede begeleiding van studenten in deze overgang.

LLO

Voor grote delen van de huidige beroepsbevolking is het nodig om voortdurend bij- en om te scholen. Dat is het gevolg van de doorgaande vernieuwing van kennis en techniek, grote maatschappelijke uitdagingen én van de actuele tekorten op de arbeidsmarkt². Hogescholen zien dan ook een belangrijke publieke opdracht om hun aanbod op het gebied van LLO fors uit te breiden, zodanig dat de opleidingen op alle niveaus van Ad tot master (5 tot en met 7) toegankelijk zijn, aansluitend bij de regionale behoefte. Daarom bieden hogescholen vanuit de laatste inzichten en innovaties uit de praktijk en onderzoek, diplomagericht onderwijs op de niveaus 5 t/m 7 aan. Dit onderwijs sluit aan op de regionale human capital agenda en is accreditatiewaardig. Dit stelt specifieke eisen aan de hogescholen: werkenden vragen doorgaans om meer flexibiliteit dan gebruikelijk is in het initiële onderwijs. Kortom: hogescholen willen hun LLO-aanbod kunnen uitbreiden. Dit vereist dat de overheid deze publieke opdracht wettelijk verankert, flexibiliteit mogelijk maakt o.a. via modules en professionals leerrechten geeft zodat volwassenen kunnen om- en bijscholen.

---

2 'Zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving' SER- advies; 2021

Noodzakelijke groei van praktijkgericht onderzoek

Het praktijkgericht onderzoek van hogescholen heeft met haar Centers of Expertise, fieldlabs en lectoraten grote impact. Praktijkgericht onderzoek is kortcyclisch, multidisciplinair en levert nieuwe kennis op die toepasbaar is in de praktijk. Hogescholen zijn daarmee een kennisversneller van Nederland. Het onderzoek is bovendien een motor voor het actualiseren van opleidingen en het continu verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ook studenten in het hbo verdienen onderwijs dat voortdurend wordt gevoed vanuit praktijkgericht onderzoek.

De vraagstukken die zich in de samenleving en diverse beroepspraktijken opdringen, vereisen innovaties op de korte termijn. Hogescholen zijn bij uitstek goed gepositioneerd om deze oplossingen aan te reiken. Wij zitten aan de toepassingskant van de kennisontwikkeling (Technological Readiness Levels en Societal Readiness Levels 4-8). Naast fundamenteel onderzoek vereisen deze vraagstukken groei van praktijkgericht onderzoek met, voor en in de praktijk. Dit vraagt om een stevige financiële impuls.

Voor de eerdergenoemde ambities die wij hebben met het masteraanbod en de PD, kunnen wij niet zonder de uitbouw en de structurele verankering van het praktijkgericht onderzoek. Hogescholen hebben hiervoor extra financiële ruimte nodig. De eerste en tweede geldstroom moeten groeien, met als doel een stabielere bekostiging in de toekomst. Vereist is een geleidelijke groei tot in ieder geval een verdubbeling van de huidige onderzoekscapaciteit in vijf jaar.

Inzet op versterking van regionale sleutelfunctie hogescholen

Hogescholen bedienen en hebben intensief contact met werkveldpartners in alle sectoren. Deze intensieve en wijdvertakte verbinding van hogescholen met partners in de regio maakt ons essentieel voor de regionale ontwikkeling. Het aanbod van initieel onderwijs en LLO vindt plaats in co-creatie met regionale partners en is faciliterend aan regionale human *capital agenda's*. Vanuit deze regionale samenwerking hebben hogescholen regionaal, nationaal en internationaal impact. Gelijktijdig trekken hogescholen regionaal, nationaal en internationaal relevant professioneel talent aan voor die regio. Zij zijn daarmee een belangrijke speler voor het bijdragen aan oplossingen voor de specifieke vraagstukken per regio.

Hogescholen willen zich daarom in hun regio's kunnen committeren aan een dekkend opleidingsaanbod, samen met hun partners, dat voorziet in de opleidingsvraag van studenten in alle regio's van niveau 5 t/m 8, initieel én LLO. Daarvoor is het essentieel dat onderwijs toegankelijk blijft in alle regio's. Hogescholen werken samen met mbo-scholen en universiteiten aan dit toegankelijke aanbod. Daarnaast is essentieel dat de hogescholen een dekkend aanbod van praktijkgericht onderzoek kunnen waarmaken dat aansluit op het regionale kennis-ecosysteem. Dit vereist van de overheid erkenning en bekostiging van deze regionale functie in haar beleidsinstrumenten zoals de wijze van financiering, de accreditatie en de macrodoelmatigheid.

Hogescholen aan zet

Om invulling te geven aan de grotere ruimte voor masteraanbod, uitbreiding praktijkgericht onderzoek, publieke opdracht LLO en een krachtige regionale functie, zijn de hogescholen ook zelf aan zet. Hogescholen zullen deze ambities samen invullen, mits daartoe financieel in staat gesteld door de rijksoverheid. Nu al werken hogescholen nauw samen in het vormgeven van masteropleidingen en PD-trajecten. Ook vragen deze doelstellingen veel van de organisatie van hogescholen. Om deze ambities waar te maken moeten we een flinke stap zetten in de professionalisering van de eigen organisatie en haar medewerkers. Zo sturen hogescholen erop dat docenten zich doorontwikkelen tot masterniveau. Ook sturen hogescholen op meer docenten en onderzoekers die een derde cyclus hebben afgerond.

De bovenstaande doelstellingen worden in gesprek gebracht met de overheid en onze stakeholders. Met hen zullen wij onze uitgangspunten en werkagenda verder aanscherpen en invullen.